

Universal Declaration of Human Rights - Fon

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

GBETA GBE ɔ BI TɔN EE ɔɔ XÓ DÓ ACE E GBETɔ DÓ KPODO SISI E ɔO NA DÓ N'I LE KPO WU E
WEXWLE

Ee nyi ɔɔ hennu ɔɔkpo me ɔ, me ɔɔkpoɔkpo ka do susu tɔn, bɔ ace ɔɔkpo ɔ we mebi ɔɔ bo e ma sixu kan
fen kpon é ɔi medesusi jije, hwejjizanzan, kpodɔ fifa ni tiin nu weke ɔ bi e ɔ,

Ee nyi ɔɔ nukumamɔ je nume kpodɔ wangbenu sen dedee na zɔn bɔ gbetɔ na do tiin nyi le we nɔ dɔn
alannuwiwa dee nɔ zɔn bɔ gbetɔ nɔ fon gu e, lo bɔ nu taji dee hudo gbetɔ ɔ we nyi ɔɔ gbe e me gbetɔ le
ma na nɔ mekannu ɔɔ xodidɔ sin alinu kpodɔ nudidi lo bo na tɔn sin adohuhu kpodɔ ya kpo me é ɔ,

Ee nyi ɔɔ dandanme we e ɔɔ na je hun do sen dee na zɔn bɔ gbetɔ na do tiin nyi le gbɔn aɔɔɔidɔ sin
alinu se na zɔn bɔ gbetɔ ma na lin ɔɔ emi ɔɔ na ɔɔ emidee sin mekannu kpo yadonume kpo e ɔ,

Ee nyi ɔɔ é ɔɔ dandanme bɔ e ɔɔ na ɔɔ alinu wennyinyi ee ɔɔ na tiin nyi ɔɔ to ɔɔkpoɔkpo tentin e ɔ,

Ee nyi ɔɔ, ɔɔ xwedowema elɔ me o weke ɔ bi le vɔ mɔ nu je ace kpo do sisi dodo e gbetɔ ɔɔ na ɔɔ e, ɔɔ
medesunɔnyinyi kpodɔ susu e do na xɔ nu gbetɔ e ɔɔ ace kpodɔ sisi sunnu kpodɔ nyɔnu tɔn kpo na nyi
ɔɔkpo ɔ; lo bɔ ye le yalɔ akɔn bonu nukɔnyinyi ni tiin lo bo na ɔɔ gbe ɔɔgbe zinzan gbɔn medesunɔsi
jije taji ze jijɔn ayi e ɔ,

Ee nyi ɔɔ to ɔɔkpoɔkpo yi gbe bo na ɔɔ sisi nu ace e gbetɔ le ɔɔ kpodɔ medesusijije taji kpo ɔɔ alɔ
ɔɔ alɔme xa to le bi sin kplekple é ɔ,

Ee nyi ɔɔ linlin ɔɔkpo ɔ ɔɔɔɔ nu ace, sisi kpodɔ medesunɔsi jije gbetɔ tɔn le, we nyi nu taji ee na
zɔn bɔ mi na nyi sen elɔ le e ɔ,

Gbetɔ ɔ sin kplekple ɔɔ gbeta elɔ tɔn bɔ e na ɔɔ xɔ do ace e gbetɔ ɔɔ na ɔɔ kpo sisi e ɔɔ na ɔɔ n'i é
kpo wu. Gbeta elɔ na nyi su ɔɔkpo tawun bɔ gbetɔ le kpo to le bi kpo ɔɔ na nyi bonu me bi kpodɔ tuto e
nyi gbetɔ le tɔn le dee gbeta elɔ ɔɔ tame na nugbo le e ni tenkɔn nu sisi ni tiin nu ace kpodɔ
medesunɔsi jije gbɔn nunyweyi li xɔ. Mɔ ɔɔkpo ɔ ye ɔɔ na tuun sen ene ɔ le bo na zan ye nugbo tɔn
gbɔn tuto e do ayi ɔɔ to ɔɔkpoɔkpo me kpodɔ gbe ɔ bi me e kpo; ace ene ɔ kpodɔ susu ene kpan sin
zinzan ɔ kpo nukun mɔ je yene kpo ɔ ɔɔ na nyi nu taji ɔɔkpo nu tovi ee sin to ɔɔ gbeta elɔ me e kpodɔ
tovi dee sin to le kpo ɔɔ aɔɔkɔkpa to ene ɔ le tɔn glɔ e.

Gbetaken 1

Ace, susu kpo sisi ɔɔkpo ɔ kpo we gbetɔ bi ɔɔ ɔɔgbewiwa tɔn hwenu; ye ɔɔ linkɔn bɔ ayi yetɔn me kpe
lo bɔ ye ɔɔ na do alɔ yedee ɔi nɔvinɔvi ɔɔhun.

Gbetaken 2

Me ɔɔkpoɔkpo sixu tuun ɔɔ ace, su su kpo sisi dee kpo xɔ e ɔɔ ɔɔ gbe ta elɔ me ɔ nyi edesunɔ sin nu
ma ɔɔ nude kpo ɔi: akɔta, sun nu, nyɔnu, gbe e nɔ do e, sinsen, nu e lin do toxo wu e, alo linlin ɔɔvo
see b'e nyi to metɔn le alo gbe to le tɔn, ɔɔkunjiye, lee e ji me gbɔn e kpodɔ nu ɔɔvoɔvo ne le kpan.

Mɔ ɔɔkpo ɔ, e ɔɔ na kɔn do tuto ee e ze jijɔn ayi ɔɔ to e me e gosin e wu ɔɔ toxodidɔ sin alinu, sen
e ji to ɔ jijɔn e kpodɔ sen gbe ɔ tɔn dee ɔɔ nu do to ɔ nu e we a, ɔɔ to ene ɔ ko je edee si alo e kpo
ɔɔ mekannu, alo aɔɔkɔkpa tɔn ma yi haɔɔji wu a.

Gbetaken 3

Gbetɔ ɔkpoɔkpo ɔ na mɔ gbɛ bo nɔ edesu si lo bo na lɛ nyi edee.

Gbetaken 4

E sɔ ɔ na hɛn mɛdɛ ɔ mɛkannu alo mɛdɛ ǎ; mɛkannuninɔ kpodo mɛdɛ kpo ɔ alo lɛ bi mɛ ɔ sɔ dɛ ǎ.

Gbetaken 5

Gbetɔwikukɔn alo ya do nu mɛ kpodo adakacomɛwu kpo sɔ ɔ na dɛ ǎ.

Gbetaken 6

Gbetɔ ɔ nusisi wɛ ɔ na nyi ɔ fi bi.

Gbetaken 7

Aɛ ɔkpo ɔ wɛ mɛ bi na ɔ lo bo na nɔ nyi sɛn ɔkpo ɔ; mɔ ɔkpo ɔ mɛdɛ na yi gbɛ nu walɔ e na dɛ mɛ kpo alo dɛ nyi wuɔɔɔnumɛ tɔn kpo e lo bo na wa gba sɛn e do ɔ fi e ǎ.

Gbetaken 8

Enyi mɛdɛ mɔ ɔ e yi aɛ e nyi etɔn bɔ sɛn dodo ee ɔɔ nu do to tɔn nu ɔ n'ɛ ɔ, e hɛn ɔ e na ylɔ hwɛ ɔ to tɔn mɛ.

Gbetaken 9

E ɔ na ya mɛdɛ sin to tɔn mɛ alo e na wli i alo e na su i do ganmɛ ɔ nuɔ kpoun wu ǎ.

Gbetaken 10

E ɔ dandanmɛ bɔ e na se nu ee mɛdɛ wa é ɔ hwɛɔɔɔsa ɔ togumɛ kpa a kwɛɔɔɔsa enɛ ɔ wɛ ɔ na ɔ aɛ e nyi etɔn lɛ é kpodo nu è dɛ na wa lɛ é kpo; mɔ ɔkpo ɔ fi enɛ ɔ wɛ e na ɔ nu e wu e ylɔ hwɛ ε é dɛ.

Gbetaken 11

1. Mɛ e e vɛ nu nyanyadɛ do é na to ɔ yi tɔn yi wɛ hwɛ bɔ e na ba do nu lee nu lɛ yi gbɔn e cobo na ylɔ ε ɔ hwɛnukɔn; cobonu e ka na ɔ hwɛ do e e ɔ, e ɔ na n'ɛ mɛ e na sixu hwɛnnɛ ɔ hwɛnukɔn e.

2. Enyi nu e mɛdɛ wa d'ayi é ma nyi nu e na sa sɛn do mɛ ɔ hwe enɛ nu dɛ lee sɛn é ji tɔ ɔ alo gbɛ ɔ jijɔn é ɔ gbɔn é a ɔ, é ɔ na sɛn gan tɔn ǎ.

Gbetaken 12

E ɔ na ba do nu mɛ dɛ lee jlo mɛ gbɔn e gbɔn xo e kun kpla. Gbezinzan mɛtɔn, hennu mɛtɔn, xɔ mɛtɔn alo wɛn mɛtɔn lɛ é ǎ. Mo ɔkpo ɔ e ka ɔ na dɔ winnya mɛ bo lɛ kɔn wi mɛtɔn ǎ. Aɛ e nyi gbɛtɔ tɔn e ɔ hwɛn mɛ ɔ ali enɛ ɔ nu.

Gbetaken 13

1. Fi e jlo mɛdɛ ɔ wɛ na nɔ gbɔn bo na lɛ ze nɔtɛn e jlo e ɔ ɔ toɔmɛ.

2. Mɛdɛ ɔ jlo tɔn ɔ é sixu bɛ agban sin to dɛbu mɛ dɛ to tɔn mɛ dɔhun. E jlo e ɔ, e sixu lɛ lɛ kɔ wá xwé.

Gbetaken 14

1. Enyi ɔ́o e ɔ́o gbeya do nu meɔe we kaka bo ku hwen wan ɔ'e me ɔ́, é hen ɔ́ é na hɔn yi to ɔevome bo e ɔ́o na yi i ɔ́o fi ene.
2. Amɔ enyi e mɔ ɔ́o me ɔ́ je senme nugbo alo e te afo sen e ji gbě e to le bi kplekple so jujɔn ayi é ji e ɔ́, é so ɔ́o ace bo e na yi i dandan ɔ́o to ɔevome á.

Gbetaken 15

1. Gbetɔ bi ɔ́o ace bo na nyi toɔe sin vi.
2. E sixu hugan meɔe bo de e sin tovikenne á; mɔ ɔokpo ɔ́ é hen ɔ́ e na zé edee zé ji nu to devo.

Gbetaken 16

1. Enyi sunnu kpo nyɔnu kpo ɔ́o wyanwyanxwe ɔ́, ye hen ɔ́, ye na da yeɔee bo de hennu yetɔn. Akɔta yetɔn, to yetɔn, alo sinsen yetɔn ɔ́o na gbɛ nú ye á. Ace ɔokpo le we ye ɔ́o ɔ́o yeɔeedida hwenu kpɔnɔnɔ yetɔn alo yeɔeejodo hwenu.
2. Cobonu gbetɔ ɔ́e ná dà ɔ́e ɔ́, jlo yetɔn me nu we é ɔ́o na nyi.
3. Hennu we nyi sosyen nú gbetɔ sin togun; lobo togun ene ɔ́ kpodo acekpikpa to ɔ́ tɔn kpan ka ɔ́o na je hun do ji to.

Gbetaken 17

1. Gbetɔ bi, me e ɔ́o ee ɔokponɔ é alo éé ɔ́o gbɛ kplekpleɔeme e, ɔ́o na ɔ́o ace do nudeji.
2. Nũ é nyi éton ɔ́ meɔe sixu tafu i ɔ́o bo yi ɔ́o asi tɔn á.

Gbetaken 18

Gbetɔ bi ɔ́o ace bo na len nu nu é jlo e kpɔn bo d'ayime lobo le sen nu e jlo e. Ace ene ɔ́ we zɔn bo tɔn le le ɔ́o togunme alo kwɛnkwenme gbɔn alokpa le bi me ɔ́i: nunyeiyi, walo kpo yehwe sin alinu kpo.

Gbetaken 19

Gbetɔ bi ɔ́o ace bo na lin nú é do nuwu bo ka na ɔ́o xo; hũn meɔe ɔ́o na van nukun ɔ́o meɔe á. Mɔ dokpo ɔ́, me bi ɔ́o ace bo na se bo jlá nú é ɔ́o jije we ɔ́o to ɔ́ me kpo togudo le é kpo. E hen wlenwin ɔ́ebu ɔ́, é na ba bo do se na.

Gbetaken 20

1. Gbetɔ bi ɔ́o ace bo na yi kplé. Lobo na le do gbě é ma na ɔ́n hunnyahunnya wa á e.
2. E sixu so meɔe do gbɛdeme gannu gannu á.

Gbetaken 21

1. Gbetɔ bi hen ɔ́, é na go alo nu to tɔn bonu é na do yi nukɔn. Eye ɔ́esu hen ɔ́ é na nɔ nukɔn nu nuwi wa ene alo é na ɔ́e me bo é na nɔ do tɔn me.
2. Ace ɔokpo ɔ́ we me bi ɔ́o bo na do wa axɔsuzɔ ɔ́o to tɔn me.

3. Jlo to ɔ tɔn wɛ nyi linlin dodo e ji to ɔ sin acekpikpa junjon e. Jlo ene ɔ, e na ze wema na dó xwiji, do sendéji bo ahizi na tɔn d'eme ă. Mɔ dokpo ɔ, nuwiwa ene ɔ, e na nɔ blo e do hwe tɔn nu. Wema ene ɔ, e sixu nɔ yame bo so alo e le sixu so do togunme lee e na blo gbɔn bo ayi na j'ayi nu wemazeto le e.

Gbetaken 22

Gbetɔ bi ɔ, togundeme wɛ é dɛ. Ene ɔ wu o, nuɖe na do tagba n'i do akwelinu, lanme na nɔ ganji k kpodo nunywe na do kpo sin alinu ă; nu ene ɔ wɛ na zɔn bo é na tɔn nyi. Amɔ kan e van wɛ to ɔ dɛ e kpodo nuwadokpo e do todeetodee kpan sin tentin gbɔn tuto e ze do te é kpo to ɔ sin dokun le kpo wɛ na zɔn bo e na mɔ.

Gbetaken 23

1. Gbetɔ bi do na wa azɔ. Azɔ e ja jlo é wɛ é na wa; sen dokpo ɔ wɛ na do nu do me bi nu lobo é ka do na nɔ azɔgba ă.
2. Azɔ e mede wa é sin akwe wɛ na du.
3. Mede wa nuɖe ɔ, é na yi nuɖe d'enu dandan. Ene ɔ wɛ na zɔn bo e na mɔ nu e na do hen hennu tɔn na é. E hwedo e ɔ, gbeto sin togun ɔ na go alo nu i do ali devonu.
4. Gbetɔ bi do ace bo na dó azɔjigbe alo é hen ɔ é na nɔ gbe mɔhun dee na sixu glɔn nyɔna tɔn le n'i eme.

Gbetaken 24

Gbetɔ bi do ace bo na do gbɔjehwe nu kpodo ayided'ayi sin hwenu kpan Ganxuxo nabide wɛ é dó na wa azɔ na. E do na yi azɔgbɔje hwehwe bo gbɔje ene me ɔ, e ka do na nɔ sun akwe ɛ.

Gbetaken 25

1. Gbetɔ bi do na na dó nu e na zɔn bo é na hwlen edee gan do azɔnsi e; lobo na jla nunɔme edee tɔn kpo do hennu tɔn kpan dó; taji ɔ, do nuɖuɖulinu, avɔdudolinu xɔ e me é na nɔ é sin alinu, azɔn gblegblelinu. Mɔ dokpo ɔ, é do na mɔ alɔdo do do azɔmamɔ hwenu, asukuku alo asikuku xɔme nunc hwenu, kpukpoxɔme kpodo hwe e nu e ma so sixu wa nú bo mɔ nu ă é bi kpan.
2. Vijiji kpo yɔkpɔvume nunc kpo bi do na mɔ kpatakiɖe. Alɔwliwi kpo do vi e ma da asu cobo ji ă le e bi wɛ do ace dokpo ɔ do xe nya do yeji sin alinu.

Gbetaken 26

1. Gbetɔ bi d'ace nú wemakplɔnkplɔn bo wemakplɔnkplɔn ka do na byɔ kwe zinzan ă; hun nuvɔnnu wɛ é do na nyi. E do na do kplɔn kleunde vɔvɔ ene ɔ dandanme wɛ é dɛ. Alɔlyenzɔ kpo alɔnunc kpaa kpo do na vun kan kpé to ɔ me. Wemakplɔnyiji nu alɔ vɔ ɔ, me bi nú wɛ é do na nyi, bo e kan na xwedo lee e je xa me dokpodokpo gbɔn e.
2. Wemakplɔnkplɔn ɔ gbeto sin nukɔnyiwi wɛ é na ba; bo na dɔn gbeto sin ace le yi nukɔn bo je hun dó yé ji. E dó ná zɔn bo mɔjeme kpo nuwadokpo kpo hwesɔkeme kpo ná tɛin xɔntɔn sin walɔ na tiin, bo to e do bu le e sín gbě ɔ na yi nukɔn bo fifa na tiin nú gbɛ ɔ bi.
3. Vito, vɔnɔ le wɛ do na dɛ nyi kplɔn e vi yetɔn le na yi é.

Gbetaken 27

1. Gbeto bi do ace bo ná go alo nu tonunywe le bi; me bi do na mo mo dagbe e do alolyenme bo na zan mo dokpo ɔ, é na so so nú nukonyi yi nunya tɔn bo na sixu mo nyɔna e d'e me le é dẽ.

2. Nu e na tɔn sin nu e mede gba tame bo blo é ɔ, me ɔ tɔn we e do na nyi; b'e na je hun do nu tɔn ji do nujinjanlinu we à, wemawlan wlan sin alinu we à, alo alolyen zowiwa sin alinu.

Gbetaken 28

Gbeto bi do na ba tuto gbɔn nukonyi yi hennu e me de e kpodo gbɛ ɔ bi kpan sin alinu bonu ace, sisi kpo jlokokonunɔ e xo e do do wema elo me ɔ ni no xwiji.

Gbetaken 29

1. Togun e me gbeto de e bo nukɔn yi yi tɔn kpo nyɔna tɔn kpo na tɔn sin me é ò, é do na do nunɔmedè le do wũ tɔn.

2. Do ace e gbeto do le sin zinzan kpo nuno tɔn kpo me ɔ, me dokpodokpo do na ba jle na bo na nyi sen e na zɔn bo é ma na te afɔ ace nzo tɔn tɔn le kpo jlokokonunɔ tɔn tɔn le ji kpo ji ă é di lee mesisi sin kplɔn byɔ gbɔn é, tuto e ji to ɔ de kpo togun bi kpaa gbeto le tɔn sin nunɔme byɔ gbɔn e.

3. Ace, sisi kpo jlokokonunɔ ene le do na xwedo su kpodo linlin to ee do bu le tɔn.

Gbetaken 30

Yodè, kplekpledè, gbeto godokponɔdè na yi huzu nu e do do wema elo me e do alo tɔn ji bo na mò ten bo de walɔde alo ayide tɔn ee na zɔn bo e na mo ten bo do kpo ace, sisi kpodo jlokokonunɔ ee xo e do do fi e bo hen gba ă.
